



Youth Employment Week

Záverečná správa podujatia

Youth Employment Week (EYW) je podujatie organizované s cieľom vytvoriť medzisektorovú platformu na riešenie otázok spojených s nezamestnanosťou mladých ľudí na Slovensku.

Youth Employment Week v roku 2014 bol spoločnou iniciatívou štyroch organizácií:

- neziskovej organizácie EPIC¹, ako zástupcu neziskového, mimovládneho sektora;
- Americkej obchodnej komory v Slovenskej Republike², ako zástupcu podnikateľského sektora;
- Slovenského inštitútu mládeže Iuventia³, ako zástupcu verejného sektora; a
- Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku⁴.

Aktivity podujatia, na ktorých sa zúčastnilo vyše 500 zástupcov zapojených sektorov, sa uskutočnili 10.-14.11.2014.

Medzi kľúčové aktivity podujatia patrili:

- konferencia realizovaná v Bratislave pod záštitou Americkej obchodnej komory a Zastúpenia EK na Slovensku,
- seminár prioritne určený pre zástupcov podnikateľského sektora realizovaný v Košiciach,
- expertný okrúhly stôl pre zástupcov zúčastnených sektorov realizovaný v Bratislave, ktorého zámerom bolo formulovať odporúčania na zlepšenie implementácie programu Záruky pre mladých,
- séria seminárov prioritne určených pre zástupcov organizácií pracujúcich s mládežou realizovaných v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre, Prešove, Trenčíne, Trnave a Žiline.

Záštitu nad podujatím EYW prevzal prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska.

Nižšie uvedené odporúčania sú výsledkom diskusie a návrhov účastníkov podujatia, zástupcov podnikateľského sektora, verejnej a štátnej správy, mimovládnych organizácií pracujúcich s mládežou, akademickej obce, ale i samotných mladých ľudí.

Hlavné odporúčania možno rozdeliť do piatich základných kategórií:

1. Návrh zavedenia programu Záruky pre mladých prijatý uznesením vlády SR č.195 zo dňa 23.4.2014 ako súčasť Národného programu reforiem

Zúčastnení uvítali existenciu predmetného návrhu ako aj snahu vlády SR realizovať v návrhu uvedené reformy a iniciatívy.

¹ www.epic-org.eu

² www.amcham.sk

³ www.iuventia.sk

⁴ http://ec.europa.eu/slovensko/index_sk.htm

Napriek množstvu pozitívnych opatrení zástupcovia viacerých organizácií pracujúcich s mládežou a podnikateľských subjektov považujú návrh za konzervatívny a prioritne orientovaný na riešenia, ktoré situáciu zlepšia až v dlhodobom horizonte. Návrh taktiež poskytuje len limitovaný priestor na realizáciu intervencií v prospech už nezamestnaných mladých ľudí a skupín mladých ľudí najviac postihnutých nezamestnanosťou.

Program Záruky pre mladých sa už svojou definíciou zameriava na opatrenia, ktoré zabraňujú dlhodobej nezamestnanosti a sú poskytované do štyroch mesiacov⁵ od momentu, keď sa mladý človek stane nezamestnaným alebo opustí formálne vzdelávanie. Návrh a doposiaľ realizované reformy sa nerovnomerne sústreďujú na cieľovú skupinu mladých ľudí zasiahnutých nezamestnanosťou minimálne tri mesiace, na úkor preventívnych opatrení a opatrení realizovaných ihneď po ukončení formálneho vzdelávania.

Preto podľa názoru účastníkov YEW je potrebné:

- Prijatť podrobný akčný plán programu Záruky pre mladých, ktorý jasne definuje úlohy, časový rámec, merateľné ukazovatele, alokovaný rozpočet ako i zodpovedné orgány.
- Na základe slovenského právneho prostredia vytvoriť jednoznačnú definíciu skupiny mladých ľudí označovaných ako „NEET“ (not in employment, education or training) a prijať opatrenia, ktoré majú potenciál pozitívne zasiahnuť aj túto skupinu.
- Definovať úlohu organizácií pracujúcich s mládežou (mimovládnych organizácií, organizácií zriadených samosprávou alebo iných organizácií pracujúcich s mládežou) v implementácii programov zameraných na znižovanie nezamestnanosti mladých ľudí a vytvoriť schému finančnej podpory týchto programov.
- Zabezpečiť podmienky (aj finančné) pre medzisektorovú spoluprácu pri realizácii programu Záruk pre mladých.

2. Podmienka medzisektorového partnerstva v realizácii programu Záruky pre mladých, ku ktorému sa SR hlási

Na dosiahnutie úspešnej realizácie programu Záruky pre mladých treba zabezpečiť podmienky pre efektívnu medzisektorovú spoluprácu a bezpodmienečne zapojiť aj organizácie, ktoré pracujú s mládežou na každodennej báze.

Realizáciu tak komplexného programu, akým Záruky pre mladých sú, či už ako programu štrukturálnej reformy v oblastiach zapríčiňujúcich nezamestnanosť mladých ľudí, alebo ako súboru ad-hoc opatrení riešiacich aktuálnu situáciu, nie je možné úspešne zabezpečiť, ak do jeho prípravy a realizácie nebudú zapojené všetky zúčastnené strany (teda podnikateľský sektor, inštitúcie verejnej a štátnej správy, mimovládne neziskové organizácie, prípadne akademická obec) pracujúce na národnej, regionálnej ako aj miestnej úrovni.

Informovanosť o vládnom programe Záruky pre mladých je minimálna, a jednotlivé organizácie nemajú dostatok informácií potrebných na ich zmysluplné zapojenie sa.

Ani organizácie pracujúce s mládežou na miestnej alebo regionálnej úrovni, podľa vlastného vyjadrenia, doposiaľ nezaregistrovali žiadnu možnosť sa zapojiť do realizácie programu Záruky pre mladých, či už vo fáze plánovania, realizácie alebo hodnotenia programu.

Preto podľa názoru účastníkov YEW je potrebné:

- Na národnej úrovni vytvoriť interaktívnu platformu, prostredníctvom ktorej môže záujemca získať aktuálne informácie o realizácii programu Záruky pre mladých. V jej rámci by všetky zúčastnené strany mohli zverejňovať svoje aktivity/iniciatívy podporujúce realizáciu programu. Administráciu takejto platformy môže prebrať niektorý z orgánov ústrednej štátnej správy. Ideálne by bolo, keby na základe transparentnej súťaže bola zverená niektorej z organizácií pracujúcich s mládežou.
- Na regionálnej úrovni zabezpečiť vznik a fungovanie platformy zapájajúcej všetky zúčastnené strany s možným vplyvom na tému zamestnanosti mládeže. Takúto platformu môže koordinovať príslušný

⁵Oficiálna web stránka Európskej komisie, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>

VÚC. Na to, aby mala zmysel treba zabezpečiť financie na realizáciu programov definovaných, vytvorených a realizovaných na regionálnej úrovni.

- Pri príprave programov realizovaných na národnej úrovni zohľadňovať požiadavky možných zamestnávateľov a organizácií pracujúcich s mládežou. Programy financované z prostriedkov ESF treba realizovať tak, aby automaticky vytvárali vhodné podmienky pre systematické posilňovanie spolupráce medzi potenciálnymi zamestnávateľmi a organizáciami pracujúcimi s mládežou.

3. Opatrenia zákona 5/2004 Zb.z. o službách zamestnanosti a kvalita poskytovania verejných služieb zamestnanosti

Kvalita poskytovania verejných služieb zamestnanosti ako i dostupnosť a výkon aktívnych opatrení trhu práce dlhodobo patria medzi najkritickejšie oblasti verejných politík zameraných na prevenciu alebo znižovanie nezamestnanosti.

Aktívne opatrenia trhu práce sú všeobecne považované za málo adresné a pre cieľovú skupinu mladých ľudí veľmi nezrozumiteľné.

Na druhej strane ponuka aktívnych opatrení trhu práce, definovaná zákonom 5/2004 Zb.z. o službách zamestnanosti, je považovaná za postačujúcu a netreba ju viac rozširovať. Práve naopak, podľa mnohých, dopĺňanie nových paragrafov (ako napr. v prípade § 51A zákona 5/2004 Zb.z. platného od 1.1.2015) celý zákon zbytočne komplikuje. Mnohí experti veria, že snahu dopĺňať nové, úzko špecializované opatrenia, by mal nahradiť dôraz na skvalitňovanie vykonateľnosti a rozširovanie dostupnosti v súvislosti s už existujúcimi opatreniami.

Je potrebné, aby bola zabezpečená možnosť nadväznosti a kombinácie jednotlivých opatrení trhu práce (napr. rozšírenie možností pre kombináciu príspevku na vzdelávanie s príspevkom na vytvorenie pracovného miesta alebo začatie podnikania; opatrenia zamerané na podporu podnikania by mali nadväzovať na možnosť využívať služby podnikateľských inkubátorov; novoprijatí zamestnanci zamestnaní prostredníctvom dotovaných pracovných miest pre znevýhodnené skupiny by mali mať automatický prístup k osobnej supervízii atď.). Oslovení experti veria, že opatrenia, ktoré nie sú explicitne popísané v paragrafovom znení zákona, možno realizovať v rámci § 54 zákona 5/2004 Zb.z.)

V poskytovaní verejných služieb zamestnanosti je nevyhnutné zaviesť individualizovaný prístup k uchádzačom o zamestnanie. Tiež treba zabezpečiť, aby systém poskytovania verejných služieb zamestnanosti bol pre uchádzačov dôveryhodný a uchádzači o zamestnanie mali s poskytovaním verejných služieb zamestnanosti pozitívnu skúsenosť.

Preto podľa názoru účastníkov YEW je potrebné:

- Vytvoriť prostredie, v ktorom by na základe transparentného výberu bolo možné do poskytovania verejných služieb zamestnanosti zapojiť aj organizácie pracujúce s mládežou, ktoré by verejné služby zamestnanosti poskytovali formou tzv. case managementu. Je potrebné prijať novú formu profilácie uchádzačov o zamestnanie, na základe ktorej by sa mohla určiť štandardná stupnica jednotkových súm (nahradila by výdavky na jednotlivé, nateraz v atomizovanej forme poskytované, aktívne opatrenia trhu práce) a bol vytvorený transparentný systém hodnotenia výkonnosti vybraných organizácií.
- Postupne zvyšovať podiel mladých uchádzačov o zamestnanie, ktorým verejné služby zamestnanosti poskytujú špecializované organizácie pracujúce s mládežou. Úloha úradov práce by sa mala postupne meniť z organizácie pracujúcej priamo s uchádzačmi o zamestnanie, poskytujúcej verejné služby zamestnanosti a vyhľadávajúcej zamestnanie, na miesto prvého kontaktu, garanta kvality poskytovaných služieb a garanta verejnej politiky.
- Zabezpečiť systémové financovanie agentúr podporovaného zamestnania, ktoré majú odbornosť a skúsenosti s prácou s mladými ľuďmi so zdravotným znevýhodnením.

4. Zapojenie špecializovaných organizácií pracujúcich s mládežou

Na skvalitnenie poskytovania verejných služieb zamestnanosti možno využiť expertízu a prax organizácií pracujúcich s mládežou a tieto zapojiť nielen do poskytovania samotných služieb zamestnanosti poskytovaných na základe zmluvy s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ale aj do realizácie programov prevencie nezamestnanosti mladých ľudí.

Organizácie pracujúce s mládežou sú zvyčajne zorientované v problematike svojej cieľovej skupiny v danom regióne a môžu ponúknuť dosah na zapojenie skupín mladých ľudí, ktoré z rôznych dôvodov nespolupracujú s miestnym úradom práce.

Organizácie pracujúce s mládežou dokážu sprostredkovať informácie v jazyku zrozumiteľnom cieľovej skupine a tiež zabezpečiť realizáciu veľmi efektívnych programov dobrovoľníckej služby, rôznych rotačných programov, medzitrhu práce a i.

Zapojenie organizácií pracujúcich s mládežou má tiež potenciál zabezpečiť podmienky pre dlhodobú profesionalizáciu práce s mládežou na Slovensku.

Preto podľa názoru účastníkov YEW je potrebné:

- Vytvoriť podmienky (vrátane finančných) pre širšie a systémové zapojenie týchto organizácií do realizácie konkrétnych programov a verejných služieb zamestnanosti. Organizácie pracujúce s mládežou na miestnej úrovni majú obrovský potenciál vyhľadávať mladých ľudí a spolupracovať s tými, ktorí sú najviac ohrození nezamestnanosťou. Na základe svojej expertízy môžu realizovať špecializované programy neformálneho vzdelávania (vrátane dobrovoľníctva) alebo individuálnej osobnej podpory.

5. Prepojenie vzdelávacieho systému s trhom práce a skvalitnenie odbornej prípravy

Medzi najčastejšie dôvody nezamestnanosti mladých ľudí nepochybne patrí kvalita vzdelávania a odbornej prípravy v krajine a jej prepojenie s reálnym trhom práce.

Vzhľadom na to, že problematika nezamestnanosti mladých ľudí bola počas podujatia YEW vnímaná väčšmi z hľadiska poskytovania služieb zamestnanosti a práce s mládežou než perspektívy formálneho vzdelávania a odbornej prípravy, k oblasti vzdelávania boli vznesené najmä formálne a všeobecné odporúčania ako:

- potreba prepojenia formálneho a neformálneho vzdelávania,
- potreba prepojenia vzdelávacieho systému s praxou a podpory prakticky zameraných predmetov a zručností,
- potreba osvety voči rodičom v súvislosti so zodpovedným a v praxi uplatniteľným výberom študijného odboru svojich detí,
- potreba kariérneho poradenstva, do ktorého sú zapojení i rodičia detí,
- potreba zníženia počtu a rozsahu študijných odborov, ktorých absolventi sa len ťažko uplatnia v praxi.

Nezisková organizácia EPIC ako hlavný iniciátor podujatia sa zaväzuje s uvedenými odporúčaniami naďalej pracovať. Snahou n.o. EPIC je o uvedených zisteniach a odporúčaní informovať organizácie a zástupcov podnikateľského, verejného, štátneho ako aj neziskového sektora.

V najbližšom období nezisková organizácia EPIC plánuje:

- zastupovať záujmy organizácií pracujúcich s mládežou vo formujúcej sa Aliancii pre mládež⁶,

⁶<http://www.nestle.com/media/newsandfeatures/nestle-european-youth-employment-initiative>

- otvárať otázky súvisiace s nezamestnanosťou mladých ľudí na pôde Americkej obchodnej komory v SR,
- predložiť návrh metodiky predikcie trvania nezamestnanosti jednotlivých skupín uchádzačov o zamestnanie,
- predložiť návrh štandardnej stupnice jednotkových výdavkov v súvislosti s jednotlivými skupinami uchádzačov o zamestnanie.

Nezisková organizácia EPIC privíta akúkoľvek formu spolupráce v presadzovaní vyššie uvedených aktivít a odporúčaní.

Informácie o aktivitách neziskovej organizácie EPIC možno nájsť na www.epic-org.eu.

V prípade potreby doplňujúcich informácií v súvislosti s vyššie uvedeným možno kontaktovať zamestnancov neziskovej organizácie EPIC uvedených na web stránke organizácie.

**Nezisková organizácie EPIC ďakuje všetkým za účasť na jednotlivých aktivitách podujatia
Youth Employment Week!**

Záverečnú správu vypracovala Zuzana Polačková (zuzana_p[[@](mailto:zuzana_p@epic.org.au)]epic.org.au).